

עין משפט ונר מצוה

בג א מיי פ"ד מהל' שחיטה הל' ה טו"ש"ע י"ד ס' נח סעיף ט ונרביז אלנפס עוד כפ' ערבי

פסחים קטז.]:

בר ב מיי פ"ד מהל' ברכות הל' ח ועיין בהשגות ובי"מ סוג עשין כו טו"ש"ע א"ח ס' קעט סעיף א:

שיטה מקובצת

אן אם אמרו ספק טומאה לטהר. ג"כ ע"י תוס' בכורות דף (כ') ויש צ"א [ד"ה ו"ן]:

רבינו גרשום

שהוא ספק איסור להתיר: הורה רבי כ"י"מ כו'. לענין אותו ואת בנו כ"מ דמתיר לשחוט אחריהם:
הו' מינייהו דאחוריתא. כלומר איזו הוראה הורה באחרונה: לא שבקינתי לי דאישיליה לסבא. כלומר לה' אבא בריה דה' חייא בר אבא: בין מרובה בין מועטת. כלומר בין [שחט] חיות הורבה בין שחט חיות מעט: או מיבעי לחלק. כלומ' חיה או עוף דאמינא עד דשחט חיה ועוף לא הוה חייב לכסות (בכסוי) אחא או לחלק: לענין ברכה שאינו מברך אלא ברכה אחת. כלומר אע"י דא"ר יהודה לענין כסיו צריך חלק לענין לברך על השחיטה אינו צריך לחיה ועוף אלא ברכה אחת: הי"ז כיון דאיטפל לה לכסיו כו'. כלומר דהויא [אמר] דאע"ג דלענין כסוי צריך חלוק לה' יהודה מ"מ אינו צריך לברך על השחיטה אלא ברכה אחת שאם שחט חיה ואח"כ עוף מיפטר בברכה אחת אמאי כיון דאיטפל ליה לכסיו דחיה דמי כמי דעוף וצריך לברך. נמי על העוף קודם שישחוט כדחזינו ברב ייבא סבא:

פז:

סמוך מיעוטא לחוקה ואיתרע ליה רובא. וביצמות כפ' בתרא (דף קטז). משמע דהוה ליה פלגא ופלגא וטעם דספק טומאה

לטהר ואע"פ שצטומאה נמי איכא איסור אם היה תרומה מפרש רבינו חיים משום דמיעוק הו' דבר שאין צו דעת לישאל גמרינן מקוטה לטהר אפילו ברה"י ואע"ג דליכא חוקה כגון הכא דכי סמכינן מיעוטא לחוקה הו' פלגא ופלגא וא"ת אמאי קא"ר יוחנן צפרק עשרה יוחסין (קדושין דף פ.) דלרצנן עשו מיעוק כמו שיש צו דעת לישאל והא לרצנן צללו הכי אתי שפיר דמטמו דלא חיישי למיעוטא ורובא וחוקה רובא עדיף וי"ל דרוב מיעוקות מטפחין לא הו' רוב גמור ומשום דנראה כאלו הוא רוב עשאוהו כמו שיש צו דעת לישאל ולהכי קא"ר יוחנן דאין שורפין עליו תרומה וקדשים ואי הו' רוב גמור אמאי אינן שורפין כמו בזהנה דפרק כל היד (מה דף יח.) דא"ר יוחנן צשלשה דברים הלכו חכמים אחר הרוב ועשאוים כודאי לשרוף עליו כו' והתם נמי קאמר אי למעוטי הן דמיעוק הא א"ר יוחנן חדא זימנא דאין שורפין עליו תרומה וקדשים והיינו טעמא דתתם הו' רוב גמור וא"ת למה ליה למימר לר"מ סמוך מיעוטא לחוקה צלל חוקה נמי הוא מטהר דכיון דחייס למיעוטא אם כן הו' ספק ויש לטהר כיון דהוי דבר שאין צו דעת לישאל וליכא למימר אף על גב דהוי ספק מ"מ לא גמרינן מקוטה לטהר אלא צפלגא ופלגא דנהי דמקוטה לא יניף יניף מדרב גידל דדריש (סוטה דף כט.) אשר יגע בכל טמא ודאי טמא הא ספק יאכל ומוקי לה צאין צו דעת לישאל וי"ל דצלל חוקה נמי טהור ולא נקט סמוך מיעוטא לחוקה אלא לומר דחוקה לא הויא כהדי רובא דאי הויא כהדי רובא הו' מיעוטא דמיעוטא ולמאי^(ז) דפרקין לעיל כפ"ק (דף יא) לר"מ דלא חייס למיעוטא אלא מדרצנן להחמיר אתי שפיר דצלל חוקה לא הוה חייס למיעוטא לטהר אצל עס החוקה חייס למיעוטא מן התורה לכן מטהר:

ס' (יאמר) ספק איסור להתיר).

וא"ת כפ' אין מעמידין (ע"ז דף נד.) אסר ר"מ גבינות בית אוניקין ומפרש טעמא בגמ' מפני

שרוב עגלים צבאותה עיר נשחטין לעבודת כוכבים ופרין מאי איריא רוב אפילו רוב נשחטים א"כ מיעוטא דנשחטים מיעוטא דאיכא לגבינה חוקת היתר דמסייע לרוב^(ח) ומיהו איכא למיפך מאי איריא רוב אפילו פלגא ופלגא נמי: **לחלק** מדרמו נפקא. ואע"ג דצפרק אותו ואת בנו (לעיל דף עט.) מספקא ליה לרבי יהודה אי חוששין לזרע האב או לא הכא דאיטריך לחלק היינו^(ט) משום דשמה אין חוששין: **אסור** לבו למישתי. פירש בקונטרס וכן רבינו חננאל אם לא תצרכו צורא פרי הגפן אצל על ידי צרכת צורא פרי הגפן שרי למישתי קודם צרכת המזון והשמתא מייתי שפיר דכי היכי דהב לן ונצריך הוי גמר וצריך לצרך אם רוצה לשמות הכי נמי כסוי הוי גמר וצריך לצרך על השחיטה וכן בערבי פסחים (דף קא.) מייתי ראיה מהן עובדא למאן דמצרך אכסא קמא ואכסא דצרכתא וכן צפרק כל הבשר (לקמן דף קז.) אמרינן דשמש מצרך על כל פרוסה ופרוסה אין נראה דצריך לצרך צכל פעם בהמ"ז אלא צרכת המוציא ודאי צריך לצרך והא דאמר להו רב ייצא אסור לנו למישתי אע"פ שלא היה יודע אם רוצים לצרך צורא פרי הגפן תחלה מכל מקום היה מורה להם שלא יטעו וישתו צלל צרכה והא דאמר בערבי פסחים^(י) דצשלל הניחו זקן או חולה כשהן יוצאין טעוין צרכה למפרע וכשהן חוזרין טעוין צרכה לכתחלה התם ענה טובה קמ"ל דשמתא ישוה הרבה עד שיהו רעבים ושוב לא יוכלו לצרך צרכת המזון על אותה סעודה כדאמר בצרכות (דף נא.) וכן משמע דלא הויא אלא ענה טובה דאם צריכין לצרך צרכת המזון כשיאלו א"כ כשיחזרו פשיטא דטעוין צרכה לכתחלה וא"ת דאמרינן צפרק כילד מצרכין (שם דף מב.) רבה ורבי זירא אכלו סליקו תנא מקמייהו אייתו לקמייהו כו' רבה אכל אמר אנא אחתא דריש גלותא קא סמכי ורבי זירא לא אכל והשמתא אמאי לא אכל כיון דלא צעי צרכת המזון אלא צרכת שבתחלה וי"ל דצאוחו מאכל היה מעורב צו לחם והיה קשה לו לטוול את ידיו ולצרך צרכת המוציא והא דתניא בתוספתא דצרכות (פ"ד) צעל הבית שהיה אוכל קראו חצירו לצדכ עמו אין צריך לצרך למפרע הפליג צריך לצרך למפרע וכשהוה חוזר מצרך לכתחלה לא לאחר שהפליג קאמר דצריך לצרך למפרע כדמשמע לישנא אלא הפליג היינו שקראו להפליג ולינך עמו רחוק ואינו יודע מתי יחזור לכן צריך לצרך למפרע קודם שאלא שמה יהיה עד שיהא רעב וכן משמע צפרק שלשי (ביומא דף ג.) דאמר דיכר עם חצירו והפליג צריך נטילת ידים משמע אצל בהמ"ז לא צריך אלא נטילה והמוציא ומיירי כשיאל לא ידע שיפליג ואין הלכה כאותה ברייתא אלא כרז חסדא דתניא כוותיה בערבי פסחים (דף קג.) דצדצכרים הטעונים צרכה לאחריהן צמקומן אין צריך לצרך אפילו צרכה לכתחלה דלקצציה קמא הדר והך ברייתא אתיא כרבי יהודה דמצריך שיניחו שם זקן או חולה:

כסוי הדם פרק ששי חולין

ואיתרע ליה רובא. אלמא אמרינן הכי וה"נ למה לי רוב: ומשני **אם אמרו ספק טומאה לטהר.** ע"י חוקה ומיעוט: **יאמרו ספק איסור להסיר.** הילכך אי לא דרוב מעשיהם מקולקלין דאיכא רובא וחוקה לא היה מתיר לשחוט אחריהם דר"מ חייס למיעוטא

ושמתא יפה שחטו: **הי מינייהו דאחרייתא.** איזו מן ההוראות האחרונה דסמכינן עליה דנימא דהר ציה מקמייתא: **ואסי לאיערודי.** שמה לא תהא צרור השמועה לאותם שצפנים להשיצ לשואל ואם הייתם שם הייתם אומרים אותה: **לא צצקתון דאישיליה.** לא הייתי יודע שהיתה שאלה זו צפנים צעודי אצל רבי אצא והייתי שואלו: **ס"ש דשלח רבי אלעזר.** הו' יודעים שהורה רבי כרבי מאיר והאחרת לא חש להודיעם: **מתני' שחט מאה חיות כו'.** מפרש טעמייהו צצרייתא צגמרא: **גב' כל משמע חיה.** הכל משמע: **צין מרובה.** חיות הרבה: **צין מועט.** אחת: **חיה או עוף.** הפסיק זה מזה להטעין כסוי לכל אחד ואחד: **מיבעי ליה לחלק.** דאי לא או הוה אמניא אין צריך כסוי אלא א"כ שחט שניהן: **לענין צרכה.** על השחיטה אין צריך לצרך לאחר כסוי: **קאים עליהו.** משמש בצעודה היה: **הב לוצריך.** מוזג כוס לצרכת המזון וחזרו ונמלכו ואמרו מוזג לשמות: **כיון דאמר הב לוצריך.** גליא דצעמיה דגמרה סעודתא ואסור לשמות עד שיצרך לפניו שאין מצטרפת לסעודה ראשונה: **כיון דאיטפל להו.** הפסקה היא לשמחות וכי דסוי שחטו אחייב ליה בצרכה:

מישתא

כסוי אחד לכולן חיה ועוף במקום אחד כסוי אחד לכולן רבי יהודה אומר שחט חיה יכסנה ואחר כך ישחוט את העוף שנאמר יחיה או עוף אמרו לו הרי הוא אומר^ז כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא מאי קא מהדרי ליה הכי קאמרי ליה רבנן האי או מיבעי ליה לחלק ור' יהודה לחלק מדרמו נפקא ורבנן דמו טובא משמע דכתיב כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא א"ר חנינא מודה היה רבי יהודה לענין ברכה שאינו מברך אלא ברכה אחת א"ל רבינא לרב אחא בריה דרבא ואמרי לה רב אחא בריה דרבא לרב אשי מאי שנא מתלמידי דרב^ח דרב ברונא ורב חננאל תלמידי דרב הוו יתבי בסעודתא קאי עליהו רב ייבא סבא אמרו ליה הב ליבריך הדור אמרו ליה הב לישתי אמר להו רב ייבא סבא הכי אמר רב כיון דאמר הב ליבריך איתסר ליה למשתי חמרא הכא נמי כיון דאיטפל ליה לכסוי אחייב ליה לברכה הכי

אם אין רוב נשחטים א"כ מיעוטא דמיעוטא דאיכא לגבינה חוקת היתר דמסייע לרוב^ח ומיהו איכא למיפך מאי איריא רוב אפילו פלגא ופלגא נמי: **לחלק** מדרמו נפקא. ואע"ג דצפרק אותו ואת בנו (לעיל דף עט.) מספקא ליה לרבי יהודה אי חוששין לזרע האב או לא הכא דאיטריך לחלק היינו^ט משום דשמה אין חוששין: **אסור** לבו למישתי. פירש בקונטרס וכן רבינו חננאל אם לא תצרכו צורא פרי הגפן אצל על ידי צרכת צורא פרי הגפן שרי למישתי קודם צרכת המזון והשמתא מייתי שפיר דכי היכי דהב לן ונצריך הוי גמר וצריך לצרך אם רוצה לשמות הכי נמי כסוי הוי גמר וצריך לצרך על השחיטה וכן בערבי פסחים (דף קא.) מייתי ראיה מהן עובדא למאן דמצרך אכסא קמא ואכסא דצרכתא וכן צפרק כל הבשר (לקמן דף קז.) אמרינן דשמש מצרך על כל פרוסה ופרוסה אין נראה דצריך לצרך צכל פעם בהמ"ז אלא צרכת המוציא ודאי צריך לצרך והא דאמר להו רב ייצא אסור לנו למישתי אע"פ שלא היה יודע אם רוצים לצרך צורא פרי הגפן תחלה מכל מקום היה מורה להם שלא יטעו וישתו צלל צרכה והא דאמר בערבי פסחים^י דצשלל הניחו זקן או חולה כשהן יוצאין טעוין צרכה למפרע וכשהן חוזרין טעוין צרכה לכתחלה התם ענה טובה קמ"ל דשמתא ישוה הרבה עד שיהו רעבים ושוב לא יוכלו לצרך צרכת המזון על אותה סעודה כדאמר בצרכות (דף נא.) וכן משמע דלא הויא אלא ענה טובה דאם צריכין לצרך צרכת המזון כשיאלו א"כ כשיחזרו פשיטא דטעוין צרכה לכתחלה וא"ת דאמרינן צפרק כילד מצרכין (שם דף מב.) רבה ורבי זירא אכלו סליקו תנא מקמייהו אייתו לקמייהו כו' רבה אכל אמר אנא אחתא דריש גלותא קא סמכי ורבי זירא לא אכל והשמתא אמאי לא אכל כיון דלא צעי צרכת המזון אלא צרכת שבתחלה וי"ל דצאוחו מאכל היה מעורב צו לחם והיה קשה לו לטוול את ידיו ולצרך צרכת המוציא והא דתניא בתוספתא דצרכות (פ"ד) צעל הבית שהיה אוכל קראו חצירו לצדכ עמו אין צריך לצרך למפרע הפליג צריך לצרך למפרע וכשהוה חוזר מצרך לכתחלה לא לאחר שהפליג קאמר דצריך לצרך למפרע כדמשמע לישנא אלא הפליג היינו שקראו להפליג ולינך עמו רחוק ואינו יודע מתי יחזור לכן צריך לצרך למפרע קודם שיהא רעב וכן משמע צפרק שלשי (ביומא דף ג.) דאמר דיכר עם חצירו והפליג צריך נטילת ידים משמע אצל בהמ"ז לא צריך אלא נטילה והמוציא ומיירי כשיאל לא ידע שיפליג ואין הלכה כאותה ברייתא אלא כרז חסדא דתניא כוותיה בערבי פסחים (דף קג.) דצדצכרים הטעונים צרכה לאחריהן צמקומן אין צריך לצרך אפילו צרכה לכתחלה דלקצציה קמא הדר והך ברייתא אתיא כרבי יהודה דמצריך שיניחו שם זקן או חולה:

משתא

מסורת הש"ס

א) וצימות סד: מנחות נב.]. ב) וצרכות לח: ע"ש כרימות כו. ע"ש, א) פסחים קג. ד) וצ"ל דפרישת לעיל כפי קמא יב. ד"ה פסח, ה) רש"ל מ"ו והד"א הוא ועי' רש"א ומהר"ם, ו) צ"ל ומיהו לפי מאי דמסקי הכא אם אמרו ספק טומאה לטהר יאמרו ספק אסור להמיר א"ש כצ"ל ונמחק מ"ש צפנים ומיהו איכא כו'. מהר"מ ועי' רש"א, ו) דף קא:]

תורה אור השלם

1. ואיש איש מבני ישראל ומן הגר הגר בתוכם אִשֶּׁר יָצַד ציד חיה או עוף אִשֶּׁר יֵאָבֵל וְשָׂרָף אֶת דָּמוֹ וַיִּסְהוּ בָּעֵפֶר: ויקרא יז יג
2. כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא ואמר לבני ישראל דם כל בשר לא תאכלו כי נפש כל בשר דמו הוא כל אבלי יקרא יז יד

גליון הש"ס

תוס' ד"ה לחלק וכו' משום דשכמא אין חוששין. ע"י כצ"ק דף נד ע"א ודף ס ע"א:

מוסף רש"י

סמוך מיעוטא. דאין מנפסי, לחצוק. דטסה, ואיתרע רובא דמיעוטא. לר"מ לא צטיל מוטא לגמרי, דשמעינן ליה דחייס למיעוטא. הילכך ממקומו עומד וכי משכח מדי לאלטרופי כהדיה מצטרף (קדושין פ. ה) והוה להו לטהר מרי ורובא לחדיה לטמא ואין אחד עומד צמקוס שנים (נדח יח.). קאי עלייהו. משמע עלייהו (פסחים קג.) והוא עומד עליהם (בראשית יח) מתרגמינן והוא משמש (דשבים שם). אמרו ליה הב ליבריך. צרכת המזון והכל אמליטו ואמרו הב גרשא וישמי (פסחים שם). כיון דאמר הב ליבריך. צרכת המזון, אסור למשמי עד לאחר צרכת המזון, אלמא צרכת המזון אסומי דעתא הוא וצריך לחזור ולצרך (שם).